

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Національна Академія мистецтв України
Інститут культурології
Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities
National Academy of Arts of Ukraine
Institute for cultural research
(Institute of culturology)
National Academy of Arts of Ukraine**

**УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ
Науковий збірник**

**UKRAINIAN CULTURE:
PAST, MODERN AND WAYS OF DEVELOPMENT
Scientific journals**

**Напрямок: *Культурологія*
Branch: *Culturestudy***

**За загальною редакцією *В.Г. Виткалова*
Editor-in-Chief *V. Vytkalov***

**Засновано у 1995 році
Founded in 1995**

***Випуск 23*
*Issue 23***

**Рівне: РДГУ, 2016
Rivne: Rivne State University in the Humanities, 2016**

ББК 63.3(4Укр)-7

У45

УДК 94(477)

Співзасновники: Рівненський державний гуманітарний університет та Інститут культурології Національної Академії мистецтв України; видавець: Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник перереєстрований МОН України як фахове видання з культурології (Додаток № 8 до наказу МОН України № 374 від 13.03.2017 р.)

Друкується за рішенням вчених рад РДГУ (протокол № 24 від 29 грудня 2016 р.) та Інституту культурології НАМУ (протокол № 11 від 22 грудня 2016 р.)

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN № 2518-1890 (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИНЦ (РФ) та Index Copernicus

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації видано Міністерством юстиції України, серія КВ № 22258-12158 ПР від 20.05.2016 р.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету

Редакційна колегія:

Богущий Ю.П. – віце-президент НАМУ, академік НАМУ, кандидат філософських наук, професор, директор Інституту культурології НАМУ, голова редколегії

Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, відповідальний секретар, заступник голови

Волков С.М. – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри історії України Київського національного університету культури і мистецтв

Жукова Н.А. – доктор культурології, доцент, завідувач відділу етнокulturології та культурної антропології Інституту культурології НАМУ

Кравченко О.В. – доктор культурології, професор, декан факультету культурології і медіа комунікацій Харківської державної академії культури

Кузнєцова І.В. – кандидат філософських наук, доктор філософії (PhD), доцент, с. н. с., вчений секретар Інституту культурології НАМУ

Мішуров Г.С. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри духової музики УО «Білоруський державний університет культури і мистецтв»

Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор кафедри культурології і інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Сапенько Р. – доктор філософських наук, професор Інституту філософії Університету м. Зелена Гура (Польща)

Супрун-Яремко Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету

Чміль Г.П. – академік НАМУ, доктор філософських наук, професор, завідувач відділу світової культури і міжнародних культурних зв'язків Інституту культурології НАМУ

Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи Рівненського державного гуманітарного університету

Шейко В.М. – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАМУ, ректор ХДАК

Шеретюк Р.М. – доктор історичних наук, професор кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. – Вип. 23 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Ю. П. Богущий, С. В. Виткалов, Волков С. М. та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. – Рівне : РДГУ, 2016. – 208 с.

ISSN 2518-1890

Редагування англomовного тексту анотацій – **Р.В. Майборода (Миколаївський національний університет ім. В. Сухомлинського)**

Рецензент: **Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-культурологічної проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем української культури. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-культурною спадщиною.

ISSN 2518-1890

Розділ IV. ПОВІДОМЛЕННЯ, ІНФОРМАЦІЯ, РЕЦЕНЗІЇ**Part IV. REPORTS, INFORMATION, REVIEWS**

УДК 002.2(091):027.7(477.81)

**КНИЖКОВІ ПАМ'ЯТКИ XIX – ПОЧ. XXI СТ. У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ:
НАПРЯМИ НАУКОВОГО РОЗКРИТТЯ**

Грипич Світлана Никанорівна, директор, доцент, наукова бібліотека
Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;
Семенюк Галина Потапівна, заступник директора, наукова бібліотека
Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне
library.rshu@gmail.com

Розглянуто питання формування фонду рідкісних і цінних видань (книжкових пам'яток XIX – поч. XXI ст.) наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ). Описано критерії відбору і наведено назви книг і періодичних видань (зокрема, «Україніки»), віднесених до цього фонду. Висвітлено основні напрями наукової діяльності, спрямованої на інформаційне розкриття фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ: аналітико-синтетичне опрацювання, паспортизація книжкових колекцій і окремих видань, випуск бібліографічних посібників.

Ключові слова: книжкові пам'ятки, рідкісні видання, цінні видання, наукова діяльність, паспортизація, наукова бібліотека РДГУ.

Постановка проблеми. Значущість книг у розвитку людства, його історії, науки, культури є беззаперечною. Утім, із розвитком електронних технологій друкована книга дещо втрачає свої позиції. Але світова спільнота однастайна в тому, що серед багатьох культурних надбань II тис. книгу необхідно зберегти і для III. З цією метою розроблено та впроваджено в практику роботи низку державних і міжнародних законодавчих, нормативно-правових й інструктивних документів. Перед бібліотеками постало завдання здійснити відбір окремих видань, зібрань і колекцій джерелознавчого, книгознавчого аналізу їх складу, змісту та ін. технологічних процесів, пов'язаних з їх науковим опрацюванням.

Останні дослідження та публікації. Питання книжкових пам'яток, формування фондів рідкісних і цінних видань у бібліотеках України розглядалися у наукових дослідженнях В. Іваницького, С. Маслова, Б. Зданевич, Я. Ісаєвича, М. Шамрай, Л. Дубровіної, Л. Мухи, І. Ціборовської-Римарович, Г. Ковальчук та ін. За допомогою цих історичних, мистецтвознавчих, культурологічних видань осмислюються багатства фондів книжкових пам'яток. Проте, ці питання і надалі залишаються в центрі уваги науковців провідних бібліотек України, в т. ч. і бібліотек ВНЗ.

Мета даної статті полягає у розкритті багатств фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету, висвітленні багатоаспектної науково-дослідницької роботи з цим фондом з метою його розкриття і наближення до користувачів.

Виклад основного матеріалу. У науковій та суспільній думці книга незмінно постає символом традиційної культури. Історико-культурна роль унікальних книг і загалом фондів рідкісних видань полягає у впливі духовної культури минулого на духовний світ сучасної людини. Документальні ресурси спеціалізованих фондів наукових бібліотек становлять важливу складову сучасного інформаційного простору.

Використання наукових підходів у поєднанні з традиційними і новітніми формами їх бібліотечного опрацювання є ефективним інструментом та важливим засобом забезпечення інтеграції історичних книжкових пам'яток України у світову скарбницю культурних цінностей. Отже, важливим науково-дослідницьким напрямом стала активізація вивчення та використання інформаційного потенціалу ретроспективних фондів бібліотек. Це стосується організації бібліографічного, історико-книгознавчого та архівно-археографічного використання тих фондів, що є культурним надбанням країни, проте тривалий час вони не вважалися актуальними для національної культури.

В останні десятиліття наука активізувала дослідження книжкових пам'яток та цінних видань сучасного книгодрукування, що зберігаються у фондах бібліотек України [4]. І наукова бібліотека РДГУ теж долучилася до такого проекту.

У 1992 р. ЮНЕСКО, з метою збереження рукописів, стародруків, рідкісних і цінних документів у бібліотеках та архівах, приступила до реалізації комплексної програми «Пам'ять світу», спрямованої на широке використання історичної та культурної спадщини людства [1]. Тому створення спеціальних фондів книжкових пам'яток, їх наукове опрацювання, забезпечення збереженості й раціональної доступності для наукових і просвітницьких цілей є важливим етичним і професійним завданням бібліотек. З цією метою ухвалено низку державних та міжнародних законодавчих, нормативно-правових документів і серед них «Інструкція про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання» (затверджена Наказом Міністерством культури України від 20.11. 2001 р. № 708). Згодом цей документ вийшов у новій редакції (Наказ МК України «Про затвердження Порядку відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного реєстру національного культурного надбання» (від 14.06.2016 №437)). Необхідно було здійснити реконструкцію окремих видань, зібрань і колекцій, джерелознавчий, книгознавчий аналіз їх складу і змісту та внеску інституцій чи окремих осіб у формування фонду, а також багато інших технологічних процесів, пов'язаних з їх науковим опрацюванням, створенням довідково-пошукового апарату тощо. Це було тому, що і сьогодні в книгознавчій та бібліотечній сфері терміни «рідкісна», «цінна книга», «книжкова пам'ятка» є дискусійними, відсутні чіткі критерії пам'яток різних рівнів (світового, національного, місцевого). Критерії «рідкісність», «цінність» є ані абсолютними, ані незмінними. Хоча в книгознавчій науці існують усталені критерії, що визначають сутність понять. Серед них традиційно виділяють:

- хронологічний (давність створення книги: рукописи, стародруки, інкунабули);
- історичний (значення книги для розвитку суспільства, регіону, світу);
- етапності (книга є пам'яткою переломного періоду в житті країни, його невід'ємною частиною);
- унікальності (вирізняє книгу як таку, що збереглася в єдиному примірнику чи з індивідуальними особливостями, що мають наукове або історичне значення – автографами, власницькими записами);
- меморіальності (дотичність книги до життя та праці видатних історичних особистостей або наукових чи творчих колективів, а також із пам'ятними місцями);
- колекційності (характеризує книгу щодо її належності до колекцій, які мають властивості важливого історично-культурного об'єкта) та ін. [3].

Якщо рукописні книги і стародруки беззаперечно є об'єктом спеціалізованих фондів книжкових пам'яток, то видання XIX ст. потребують іншого підходу до їх оцінювання. А що можна сказати про XX, XXI ст.? Адже те, що сьогодні серед книжкової та періодичної продукції ще не є об'єктом для фонду рідкісної і цінної літератури, невдовзі потребуватиме змін у поглядах на їх цінність. Отже, часто історія визначає цінність тих чи інших видань. На жаль, чинні державні законодавчі та нормативно-правові документи не дають чітких та вичерпних відповідей на такі питання. Це призводить до того, що кожна бібліотека має своє бачення у формуванні таких фондів. Тому першочерговим завданням наукової бібліотеки РДГУ у цьому напрямі стала розробка «Положення про фонд рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету» та «Інструкції про роботу з фондом рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ». З цією метою здійснено ґрунтовне вивчення відповідних чинних законодавчих та інструктивно-методичних документів, фахової літератури з даної теми, досвід інших бібліотек. Отримана інформація сприяла виробленню бібліотекою власного розуміння поняття культурних пам'яток із врахуванням загальних тенденцій, розроблених вченими та практиками відносно таких фондів. Профіль формування цього фонду бібліотека визначила з огляду на наявні колекції, зібрання творів, серійні видання тощо. І серед них є чимало цінних серійних і багатотомних видань, дарунки від державних і громадських установ України та зарубіжжя, унікальні книги, що є зразками інтролігаторського мистецтва тощо. Їх поява у фондах бібліотеки залежала не лише від науково-освітніх потреб навчального закладу, але і від різноманітних історико-суспільних та культурницьких подій. На жаль, саме ті перші книги, що надійшли до фонду бібліотеки тодішнього учительського інституту (до 1941 р.), були майже всі знищені під час II Світової війни. Бібліотека була змушена просити допомоги в інших бібліотек країни. І саме Харківський та Одеський університети надіслали до бібліотеки нашого учительського інституту найбільше літератури, виданої до 1917 р., а сьогодні ці видання стали основою фонду рідкісних і цінних видань. Серед них книги з різних галузей знань: навчальна, наукова, довідково-енциклопедична, художня та ін. За місцем видання це: Київ, Львів, Варшава, Лейпциг, Берлін, Рига, Одеса, Санкт-Петербург, Гомель тощо.

До них належать прижиттєві видання творів учених, письменників та краці їх перевидання. У фонді рідкісних і цінних видань нашої бібліотеки представлені прижиттєві видання українських та зарубіжних авторів, що є об'єктами для включення до «Державного реєстру національного культурного надбання». Серед них: Франко І. збірка «З вершин і низин» (2 вид. – [Б. м.], 1893 р.), Федькович Ю. «Повісті й оповідання» (1 повне вид. – Л., 1902 р.), Короленко В. Г. «Полное собрание сочинений. Т. 1» (СПб., 1914 р.), «Записки о Южной Руси. Т. 1-2» (изд. П. Кулишъ. – СПб., 1856-1857 pp.) та ін. Крім книг, Одеський та Харківський університети подарували бібліотеці періодичні видання, які на теперішній час є культурною пам'яткою. Зокрема, це колекція часописів XIX-поч. XX ст., серед яких журнал «Кіевская Старина». На жаль, їх небагато, лише розрізнені номери за 1889 та 1896 pp., але вони викликають інтерес науковців як безцінне джерело пам'яті багатьох історичних подій, літературних здобутків, наукових розвідок. Це видання, які в теперішній час класифікуються і як рідкісні, і як цінні. Адже за роки революції та Громадянської війни знищення низки монастирських, церковних та приватних бібліотек стало причиною того, що література, видана до 1917 р. переведена з розряду старовинної у розряд рідкісної.

Сучасна книга також може бути пам'яткою культури та предметом мистецтва. Хоча культура радянської доби перебувала під ідеологічним тиском, але видавництва тодішнього СРСР та УРСР упродовж 60-80-х pp. минулого століття спромоглися на випуск значних серійних видань, мистецьких альбомів, які можна класифікувати як «цінні видання» або ж «книжкові пам'ятки» [4]. Є серед них і вичерпні науково-обґрунтовані видання повних зібрань та зібрань творів видатних вчених, письменників тощо. Наприклад: зібрання творів І. Франка в 50-ти томах (К. : Наукова думка, 1976-1986 pp.). Випуск першого тому присвячено 120-й річниці від дня народження І. Франка, а випуск останнього – 130-й. Сьогодні це видання – одне з найкращих зразків зібрань творів.

Велику історико-культурну цінність становлять видання з так званого фонду «Україніка» (частина бібліотечного фонду, до якого відносять літературу про країну, що видана в ній самій та за кордоном). Важливу частину фонду культурних пам'яток «Україніки» з фонду рідкісних та цінних видань наукової бібліотеки РДГУ становлять видання української діаспори. І серед них Український Вільний Університет, який відновив свою діяльність у Мюнхені в 1945 р. Так, із патріотичних мотивів у 1990 р. УВУ надіслав книги, що стали першим наближенням до нашої спадщини. Всього 17 видань, серед яких: Мацьків Т. «Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах, 1687-1709» (Мюнхен : УВУ, 1988 р.), Єфремов С. «Історія українського письменства. В 2-х т. (Мюнхен : УВУ, 1989 р.), Чижевський Д. «Нариси з історії філософії на Україні» (Мюнхен : УВУ, 1983 р.) та ін. Українці діаспори зібрали й зберегли ті унікальні видання, яких в Україні, що на той час перебувала у складі СРСР, майже не було. І серед них цінними є і видання з колекції, що надійшла від Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь» (Вінніпег, Канада). Сьогодні ця колекція нараховує 42 назви видань, 60 томів, що вийшли друком упродовж 1952-1999 pp. Це випуски науково-популярного збірника «Літопис Волині», а також твори І. Огієнка, У. Самчука, С. Килимника та ін. Серед них: Гай-Головко О. «Українські письменники в Канаді : Літературно-критичні нариси». Т. 1 (Вінніпег, 1980 р.), Дубилко І. «Почаївський монастир в історії нашого народу» (Вінніпег, 1986 р.), Іларіон «Розп'ятий Мазепа» : Історична драма на п'ять дій» (Вінніпег, 1961 р.), Самчук У. «Планета Ді-Пі : Нотатки й листи» (Вінніпег, 1979 р.), Цинкаловський О. «Стара Волинь і Волинське Полісся : (Краєзнавчий словник – від найдавніших часів до 1914 р.)» (Т. 1. – Вінніпег, 1984 р.) та ін.

Важливим чинником у визначенні цінності літератури української діаспори у фонді рідкісних і цінних видань бібліотеки стали книги видавців. 2003-2004 pp. ЛННБ України ім. В. Стефаника передано в дарунок книги з її так званої «окремої колекції». Більшість із них складають видання, що побачили світ завдяки меценату, видавцю М. Коцю. Він профінансував значну кількість наукових і науково-популярних книг з історії України. Було подаровано також 6 томів «Українських народних мелодій», «Релігійні твори О. Кошиця», твори О. Бердника, В. Витвицького, Г. Журби та ін.

Серед інших, з ким співпрацює наша бібліотека, – Британська Рада в Україні. Саме вона визначила 30 університетських бібліотек і 30 національних, публічних бібліотек України, які отримали комплекти книг серії «Бібліотека Тисячоліття». Серед них 250-томне видання «Бібліотека Тисячоліття» – взірці класичної світової літератури в перекладах на англійську з грецької, німецької, датської, чеської, іспанської, італійської, французької, китайської та ін. мов, а також англійська література всіх періодів.

Наслідуючи досвід інших бібліотек, до фонду рідкісних та цінних видань віднесено факсимільні та репринтні копії, передруковані переважно з видань, датованих до 1917 р., що становлять специфічний тип книг у силу свого цільового і читацького призначення. Наприклад: «Остромирово Євангеліє» (факсимільне видання книжкової пам'ятки XI ст.), випуск якого в 1988 р. здійснило тодішнє Ленінградське видавництво «Аврора». Не меншу цінність у фонді рідкісних і

цінних видань бібліотеки становлять видання, які є й взірцем інтролігаторського мистецтва. Це книга «Україна – козацька держава: Ілюстрована історія українського козацтва в 5175 фотосвітлинах» (авт.-упоряд. В. Недяк. – К.: Емма, 2004) та ін.

Складовою частиною фонду рідкісних і цінних видань бібліотеки є унікальні книги незвичних форматів як дуже великих, що є вже рідкістю, так і мініатюрних.

Упродовж часу створення фонду університетської бібліотеки були яскраві приклади меценатства, дарування їй книг від державних, громадських установ та окремих осіб. В силу своєї наукової, історичної та культурної значущості частину з подарованої літератури віднесено до фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ.

Зібрання рідкісних та цінних видань – справа наукових досліджень і відповідної методики [4], тому важливою є робота з обліку цих видань, підготовка зведених каталогів, паспортизація колекцій, випуск бібліографічних посібників. На цих засадах розгорнулася дослідницька робота в кількох напрямках: вивчення історії формування фондів; подальшого наукового їх опрацювання; складання бібліографічних покажчиків до фондів рідкісних і цінних видань; підготовки публікацій у періодичних виданнях і наукових збірниках. Підсумком початкового етапу науково-дослідницької роботи з вивчення цього фонду став випуск у 2001 р. «Каталогу рідкісних видань із фондів наукової бібліотеки РДГУ (1814-1944 рр.)» Він став першою ластівкою, що відкрила фонд для ознайомлення широкому загалу студентів та науковців університету.

Фонд рідкісних та цінних видань представлений в довідково-пошуковому апараті бібліотеки, зокрема, в генеральному алфавітному та систематичному каталогах, електронному каталозі. На основі «Картотеки рідкісних і цінних видань» створений систематичний та алфавітний каталоги книг і журналів фонду рідкісних і цінних видань. Ведеться робота з формування аналогічної електронної бази даних.

Наступним етапом у вивченні літератури з фонду рідкісних і цінних видань стала науково-дослідницька робота з її паспортизації. Це передбачає реконструкцію зібрань, колекцій та окремих видань, джерелознавчий та книгознавчий аналіз їх складу та змісту, внеску інституцій чи окремих колекціонерів у формування фонду. За основу в цій роботі взято досвід НБУ ім. В. Вернадського. Але наша бібліотека доповнила їх власними напрацюваннями. Розпочато роботу з паспортизації книжкових колекцій фонду рідкісних і цінних видань бібліотеки, а згодом – паспортизацію окремих видань. Крім основних елементів бібліографічного опису, необхідно навести додаткові відомості щодо наявності маргіналій, автографів, дарчих надписів, екслібрисів, печаток, штампів та ін. Це ті риси, що відбивають життя книги, її долю. Робота зі створення паспортів на колекцію потребує зосередженості, адже це «генеалогічне дерево» фонду нашої бібліотеки, відтворюючи його історію, джерела походження, склад, зміст та встановлюючи попередніх власників, форми і обставини надходження до бібліотеки, стан фізичного збереження тощо. Від цього залежить якість науково-довідкового апарату фонду та їх подальше введення до наукового обігу [4]. Продовжується вирішення питань зі створення відповідних умов для збереження цього фонду, забезпечення його раціональної доступності користувачам та багато інших завдань книжкового пам'яткознавства.

Висновки. Наслідком розроблення та висвітлення цих питань у бібліотечній практиці стане можливим вирішення проблеми єдиного підходу до формування, збереження та використання фонду рідкісних і цінних видань; реєстрації в масштабах країни книжкових пам'яток у «Державному реєстрі національного культурного надбання»; бібліографічне відтворення цих видань; подальше дослідження питань історії книги і бібліотечної справи.

Список використаної літератури

1. **Ковальчук Г.** Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах: монографія / Г. Ковальчук. – Київ: НБУВ, 2004. – 644 с.
2. **Ковальчук Г.** Рідкісні українські книги в бібліотечних фондах: пам'яткознавчий аспект / Г. Ковальчук // Бібл. вісник. – 2007. – № 5. – С. 29–36.
3. **Ковальчук Г.** Традиційні колекції відділів стародруків та рідкісних видань: проблеми формування / Г. Ковальчук // Бібл. вісник. – 2001. – № 5. – С. 20–30.
4. **Савіна З.** Діяльність бібліотек зі збереження національної культурної спадщини (IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Бібліотека і книга в контексті часу») / З. Савіна // Бібл. планета. – 2010. – № 2. – С. 7–11.
5. **Ціборовська-Римарович І. О.** Комплексні історико-книгознавчі та історико-бібліотекознавчі дослідження і спеціалізовані електронні ресурси: актуальність, специфіка, перспективи використання / І. О. Ціборовська-Римарович // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матеріали міжнар. наук. конф. – Київ, 2013. – С. 304–306.

References

1. **Kovalchuk H.** Knyzhkovi pamiatky (ridkisni ta tsinni knyzhky) v biblioteknykh fondakh : monohrafiia / H. Kovalchuk. – Kyiv : NBUV, 2004. – 644 s.
2. **Kovalchuk H.** Ridkisni ukrainski knyhy v biblioteknykh fondakh : pamiatkoznavchy aspekt / H. Kovalchuk // Bibl. visnyk. – 2007. – № 5. – S. 29–36.
3. **Kovalchuk H.** Tradytsiini kolektsii viddiliv starodrukiv ta ridkisnykh vydan : problemy formuvannia / H. Kovalchuk // Bibl. visnyk. – 2001. – № 5. – S. 20–30.
4. **Savina Z.** Diialnist bibliotek zi zberezheniia natsionalnoi kulturnoi spadshyny (IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Biblioteka i knyha v konteksti chasu») / Z. Savina // Bibl. planeta. – 2010. – № 2. – S. 7–11.
5. **Tsiborovska-Rymarovich I. O.** Kompleksni istoryko-knyhoznavchi ta istoryko-bibliotekoznavchi doslidzhennia i spetsializovani elektronni resursy: aktualnist, spetsyfika, perspektyvy vykorystannia / I. O. Tsiborovska-Rymarovich // Adaptatsiia zavdan i funktsii naukovoï biblioteky do vymoh rozvytku tsyfrovyykh informatsiinykh resursiv : materialy mizhnar. nauk. konf. – Kyiv, 2013. – S. 304–306.

КНИГИ XIX – НАЧ. XXI ВВ. В ФОНДАХ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ РІВНЕНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ГУМАНИТАРНОГО УНИВЕРСИТЕТА

Грипич Светлана Никаноровна, доцент, директор, научная библиотека
Рівненского государственного гуманитарного университета, г. Ровно;
Семенюк Галина Потаповна, заместитель директора, научная библиотека
Рівненского государственного гуманитарного университета, г. Ровно

Рассмотрен вопрос формирования фонда редких и ценных изданий (книг XIX – нач. XXI вв.) научной библиотеки Ровенского государственного гуманитарного университета (РГГУ). Описаны критерии отбора и приведены названия книг, периодических изданий (в частности «Украиники»), которые отнесены к этому фонду. Освещены основные виды научной деятельности, направленные на информационное раскрытие фонда редкостных и ценных изданий научной библиотеки РГГУ: аналитико-синтетическая обработка, паспортизация книжных коллекций и отдельных изданий, выпуск библиографических пособий.

Ключевые слова: книжные памятники, редкие издания, ценные издания, научная деятельность, паспортизация, научная библиотека РГГУ.

BOOK MONUMENT XIX-XXI CENTURY IN THE COLLECTIONS OF ACADEMIC LIBRARIES RIVNE STATE HUMANITARIA UNIVERSITY AND AREAS OF SCIENTIFIC DISCLOSURE

Hrypych Svitlana, Associate Professor, the Scientific Library,
Rivne State Humanitarian University, Rivne;
Semeniuk Galina, the Scientific Library,
Rivne State Humanitarian University, Rivne

The question of forming of the rare and valuable editions funds (books of XIX – early XXI centuries) in the Rivne State Humanitarian University (RSHU) scientific library is considered. The criteria of the selection is described and the names of books and magazines (in particular, «Ukrainiky»), that are in this fund are given. The basic directions of the scientific activity, sent to the informative opening of the rare and valuable editions funds in the RSHT scientific library are reflected: an analytical and synthetic processing, a passport system of book collections and separate editions, the issue of bibliographic aids.

Key words: rare book collections, rare editions, valuable editions, scientific activity, passport system, RSHU scientific library.

UDC 002.2(091):027.7(477.81)

THE BOOKS OF XIX – EARLY XXI CENTURIES IN THE ACADEMIC LIBRARY FUNDS OF RIVNE STATE HUMANITARIAN UNIVERSITY

Hrypych Svitlana, Associate Professor, the Scientific Library,
Rivne State Humanitarian University, Rivne;
Semeniuk Galina, the Scientific Library,
Rivne State Humanitarian University, Rivne

The question of the formation of the rare and valuable editions funds (books of XIX – early XXI centuries) in the Rivne State Humanitarian University (RSHU) scientific library is considered. The criteria of the selection is described and the names of books and magazines (in particular, «Ukrainiky»), that are in this fund are given. The basic directions of the scientific activity, sent to the informative opening of the rare and valuable editions funds in the RSHT scientific library are reflected: an analytical and synthetic processing, a passport system of book collections and separate editions, the issue of bibliographic aids.

Formulation of the problem. The importance of books in the human development, history, science and culture is obvious. However, with the development of electronic technology, printed books have slightly lost their significance. But the international community is unanimous in the fact that among a lot of cultural achievements of the Second

Millennium, a book must save the Third one. For this purpose, a number of national and international laws, regulations and guidance documents are developed and put into practice. So, the task of the implementation of the selection of individual publications, collections and collections of sources, bibliological analysis of their structure, content and other processes related to their research study faces the libraries.

Recent studies and publications. The question of rare book collections, the formation of rare and valuable books in the libraries of Ukraine are considered in the researches of D. Bahalii, W. Ivanytskiy, S. Maslova, B. Zdanevich, Ya. Isayevych, M. Shamrai, L. Dubrovinoyi, L. Muha, I. Tsiborovska-Rymarovych, H. Kovalchuk and others. Through their history, art, culture media the materials are studied and interpreted in the funds of the rare book collections. However, these issues continue to remain the focus of the scientists, leading libraries of Ukraine, including libraries and universities.

The purpose of this paper is to reveal the wealth of rare and valuable books of the Research Library in Rivne State Humanitarian University (RSUH). The aim of the study is to highlight the multifaceted research work with the Fund which has become closer to the users and has given the opportunities for the effective use of scientific and educational reserve in RSHU.

Key words: rare book collections, rare editions, valuable editions, scientific activity, passport system, RSHU scientific library.

Надійшла до редакції 21.11.2016 р.

ЗМІСТ

Розділ І. ДИНАМІКА КУЛЬТУРИ. КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ. КУЛЬТУРА ТА ТРАДИЦІЇ

Любченко О.М. Соціальна сутність дозвілля в античній Греції	3
Шеретюк Р.М. Шкільний театр у контексті культурно-освітньої діяльності ордену піарів на Волині (XVIII – перша половина XIX ст.)	8
Вишневська Г.Г., Гаєвська Т.І. Традиційні обряди звичаєвого права у контексті збереження та популяризації історико-культурної спадщини України	13
Грінберг Л.Ф. Культурологічна концепція П.О. Куліша	19
Дабло Л.Г. Культурологічна складова наукового доробку в багатовекторній діяльності Д. Овсянико-Куликовського	25
Богатікова О.В. Громадська діяльність Г. Павлуцького як складова розбудови українського культурного простору кінця XIX – початку XX століття	30
Давва В.В. Українська культура в умовах ідеологічної боротьби 1917-1920 років	35
Фарина О.В. Культуротворчі рефлексії греко-католицького духовенства в історіософській парадигмі Східної Галичини 1921-1946 років	42
Холодинська С.М. Концепція деструкції Михайля Семенка та трансгресивний досвід Жоржа Батая: потенціал паралельного аналізу	49
Кригіна О.В. Метричні книги: вимоги та особливості ведення	56
Нікольченко Ю.М. Берестецька битва 1651 року у наукових публікаціях документознавчого характеру в Україні: моніторинг інформаційного потоку	62
Лучанська В.В. Культурогенез еволюції взаємовідносин людини й природи	67

Розділ ІІ. ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ

Причепій Є.М., Причепій О.Є. Моделі космосу в орнаментах Подільських рушників	75
Кухаренко О.О. Дослідження національної обрядовості за допомогою структури весільного циклу	82
Маркова О.М. Музыкальная культурология как дисциплина музыкальной высшей школы	87
Бабушка Л.Д. Ритуальна та ігрова доміанти в просторах свята й фестивалі: культурологічний аспект	92
Волкова Г.В. Ритуал як культурний феномен і основа освітньо-творчих акцій	99
Гайдукевич К.А. Масове свято як соціокультурний феномен	105
Чернишевський Н.І. Масове видовище: символічний зміст та форми	112
Морозова О.В., Морозова Т.П. Матеріалізація задуму культурно-мистецького проекту в умовах пітчінгу	117
Карпова Л.О. Комунікативний аспект міжнародної практики художньої культури	123

Розділ III. КУЛЬТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО. КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНИХ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Личкова В.А.</i> Семіотика українського та польського авангарду (на прикладі творчості О.Богомазова і художників «Краківської групи)	129
<i>Добрось Н.В.</i> Код культури як механізм самореалізації особистості	135
<i>Дихнич Л.П., Костюченко О.В.</i> Гендерне тло у сучасних дослідженнях моди	140
<i>Кіндратюк Б.Д.</i> Дзвонарська культура України: перспективи кампанологічних студій	148
<i>Бабкін В.О.</i> Європейська стратегія у сфері культури	152
<i>Лапська О.О.</i> Громадські організації і їх роль у реалізації завдань міжнародного співробітництва у бібліотечній галузі України	158
<i>Зараховський О.Є.</i> Друковані інформаційні джерела про туристичні об'єкти культурної спадщини Черкащини: аналіз та узагальнення	163
<i>Булгакова Н.В.</i> Впровадження іноземного досвіду щодо організації залізничних круїзів в Україні	168

Розділ IV. ПОВІДОМЛЕННЯ, ІНФОРМАЦІЯ, РЕЦЕНЗІЇ

<i>Грипич С.Н., Семенюк Г.П.</i> Книжкові пам'ятки XIX – поч. XXI ст. у фондах наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету: напрями наукового розкриття	175
<i>Медведєва В.М.</i> Книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв: тенденції формування і нові перспективи	180
<i>Сабадаш Ю.С., Натяма С.В.</i> Наукові бібліотеки України: здобутки і проблеми (на прикладі наукової бібліотеки Маріупольського державного університету)	188
<i>Дем'янюк М.Б.</i> Діяльність спілки християнських письменників України як втілення синергії гуманізму, етики та естетики	195
<i>Виткалов В.Г., Виткалов С.В.</i> Антологія як спосіб презентації книгознавчої школи	201

CONTENTS

Part I. DYNAMICS OF CULTURE. CULTURAL MEMORY. CULTURE AND TRADITIONS

<i>Lyubchenko O.</i> The social essence of the leisure in the ancient Greece	3
<i>Sheretyuk R.</i> School theater in the context of cultural and educational activity of piarist order in Volyn (XVIII – the first half of the nineteenth century)	8
<i>Vishnevskaya G., Gayevskaya T.</i> Traditional rites of customary law in the context of preserving and popularization of the historical and cultural heritage of Ukraine	13
<i>Grinberg L.</i> Pantheylemon Kulish culturological concept	19
<i>Dabło L.</i> A Culturological component of the scientific heritage in the D. Ovsyanyko-Kulikovskiy's multi-vector activities	25
<i>Bogatikova E.</i> Pavlutskiy's social activity as an integral part of the Ukrainian cultural space creation of the late XIX – early XX centuries	30
<i>Davva V.</i> The Ukrainian culture in the ideological struggle of 1917-1920	35
<i>Faryna O.</i> Cultural and creative reflections of Greek catholic clergy in historiosophical paradigm of Eastern Galicia in 1921-1946	42
<i>Kholodynskaya S.</i> Mihal' Semenko's conception of destruction and Georges Bataille's transgressive experience: potential of parallel analysis	49
<i>Kryhina O.</i> Parish registers: requirements and records management	56
<i>Nikolchenko Y.</i> The Berestetsk battle of 1651 in the scientific publications of the documental nature in Ukraine: the monitoring of the information flow	62
<i>Luchanskaya V.</i> The cultural genesis of human and nature relationships evolution	67

Part II. PROBLEMS AND CONTRADICTIONS OF MODERN CULTURAL PROCESS

<i>Prychepiy Y., Prychepiy O.</i> The space models in the Podillya towel ornaments	75
<i>Kukhareenko O.</i> The study of the national rituals by means of the wedding cycle structure	82
<i>Markova E.</i> Music culturology as the discipline of the music high school	87
<i>Babushka L.</i> Ritual and game dominance in the spaces holiday and festivation: cultural aspects	92
<i>Volkova G.</i> Ritual as a cultural phenomenon and the basis of the educational-creative shares	99
<i>Gaidukevych K.</i> A mass festival as a social and cultural phenomenon	105
<i>Chernyshevych N.</i> A mass spectacle: the symbolic content and form	112
<i>Morozova O., Morozova T.</i> Materialization of idea of cultural and art project in the conditions of pitching	117
<i>Karpova L.</i> Communicative aspect of the international practice of the art culture	123

Part III. CULTURE AND SOCIETY.**CULTURE OF PROFESSIONAL SPHERE OF ACTIVITY**

Lychkovakh V. The semiotics of the ukrainian and polish avant-garde (on example of O. Bogomazov and the artists of «Krakow group»)	129
Dobroyer N. The culture code as a mechanism for person's self-realization	135
Dyhnych L., Kostyuchenko O. Gender background in modern fashion research	140
Kindratiuk B. The bell-ringing culture of Ukraine: campanalogy studies perspectives	148
Babkin V. The European strategy in the field of culture	152
Lapska O. Public organizations and their role in the realisation of international cooperation in the field of librarianship in Ukraine	158
Zarakhovskyi A. Printed sources of information about tourist objects of cultural heritage of Cherkassy region: analysis and generalization	163
Bulgakova N. The introduction of foreign experience in the organization of railway cruises in Ukraine	168

Part IV. REPORTS, INFORMATION, REVIEWS

Hrypych S., Semeniuk G. The books of XIX – early XXI centuries in the academic library funds of Rivne state humanitarian university	175
Medvedeva V. Bibliological school Kyiv national university of culture and arts: trends and formation of new prospects	180
Sabadash J., Natayma S. Scientific libraries of Ukraine: achievements and problems (on the basis of the scientific library of Mariupol state university)	188
Demyanyuk M. The union of Christian writers of Ukraine activities as the embodiment of humanism, ethics and aesthetics synergy	195
Vytcalov V., Vytcalov S. Anthology as method of presentation of bibliological of school	201

Наукове видання
Scientific edition

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку
Науковий збірник

Ukrainian culture: past, modern and ways of development
Scientific journals

Напрямок: Культурологія
Branch: Culture study

Випуск 23
Issue 23

Редактор:
В.Г. Виткалов
Editor:
V.G. Vytkaľov

Художній редактор:
О.К. Литвин
Artistic editor:
O.K. Lytvyn

Комп'ютерна верстка:
Л.М. Федорук
Computer make-up:
L.M. Fedoruk

У зв'язку з технічними умовами збірник виходить друком у березні 2017 року

Підписано до друку 29.12.2016 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 23,9. Наклад 100.

Видавничі роботи: ***ППДМ***
свідоцтво про державну реєстрацію РВ №11 від 12.06.2002 р.
35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58
Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. (0362) 63-42-62
Електронна версія збірника: kulturologiya.rv.ua